19.11.2025

StV@eduskunta.fi

HE 150/2025 vp

HUS-yhtymän asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

HUS-yhtymä kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Raskaana olevien työntekijöiden suojelusta säädetään raskaudensuojeludirektiivissä 92/85/ETY. Esitetty lakiehdotus on näiltä osin kannatettava. Nykyinen työterveyshuollon käytäntö tulee tilastojen valossa esille erityisraskausrahaa suositeltaessa. Nyt esitetty muutos on tervetullut tarkentamaan raskaussuojeluasetusta ja antamaan laajemmat toimenpidemahdollisuudet työterveyshuollolle. Erityisraskausrahan käytön luotettavaan tilastointiin vaikuttaa se, että työterveyshuollossa on saatettu laatia sairauspoissaolotodistus (SvA) raskauden ajaksi, mikäli työtehtäviä ei ole pystytty muokkaamaan.

Suurten työnantajien kohdalla henkilöstön siirto korvaaviin tehtäviin on helpommin toteutettavissa. Raskaudensuojeludirektiivissä on lueteltu kaikki ne tilanteet ja tekijät, joissa raskaana oleva voi altistua haitalliselle vaikutukselle. Vaikka sinänsä esityksen mukaan mikään ammattinimike ei luo oikeutta erityisraskausrahaan ja esityksessä korostetaan yksilöllistä perustelua ja arviointia, jää edelleen haasteelliseksi, että tietyissä tarttuvissa taudeissa todelliset vaikutukset raskaana olevalle ja sikiölle ovat todella harvinaisia. Altistukset ja epidemiat (listerioosi, toksoplasmoosi ja parvorokko) ovat hyvin vaikeasti todennettavissa ja tutkimusnäyttö on epäillyn altistuksen ehkäisyn hyödyistä ovat todentamatta. Erityisraskausrahan liberaali käyttö voi tietyillä aloilla johtaa hankalaan henkilöstövajeeseen ja tarpeettomaan terveydenhuollon palvelujen käyttöön (diagnostiikka).

Sairausvakuutuslain 1 b § Luovutuspäivärahaan on tervetullut uudistus. Elinsiirrot ovat vakiinnuttaneet asemansa terveydenhoidossa ja niiden tarve on lisääntynyt. Suomessa elinsiirtoja tehdään tarpeeseen nähden edelleen liian vähän, koska elinsiirtoon sopivista elimistä on jatkuva pula. Elinsiirroissa käytettäviä elimiä voidaan saada sekä kuolleilta että eläviltä luovuttajilta. Elinsiirtotoiminnan tukeminen ja elävien luovuttajien määrän lisääminen on kannatettavaa niin elinsiirtopotilaiden kuin yhteiskunnan kannalta. Kansallisen elinluovutus- ja elinsiirtotoiminnan toimintasuunnitelman 2023–2033 yhtenä

HUS Helsingin yliopistollinen sairaala
Konsernihallinto

PL 100
Stenbäckinkatu 9
00029 HUS

09 4711

etunimi.sukunimi@hus.fi
www.hus.fi
Y-tunnus 1567535-0

tavoitteena on lisätä elävien luovuttajien määrää ja ehdotetut muutokset luovutuspäivärahaan täysimääräisten ansiomenetysten korvauksesta tukevat elinluovutustoimintaa.

Luovutuspäivärahaan ehdotetut muutokset parantavat elimen, kudoksen tai solujen luovuttajien keskinäistä yhdenvertaisuutta. Luovutuspäivärahan tulee korvata luovuttajalle aiheutuneet tosiasialliset ansionmenetykset kaikissa tilanteissa. Jos vakuutetulla olisi muuta etuustuloa, esimerkiksi kuntoutusraha tai eläke, ja etuuden ohella palkka- tai yrittäjätuloa ansiotyöstä, voitaisiin luovutuspäivärahaa maksaa aiheutuneen ansionmenetyksen perusteella muun etuustulon estämättä. Lisäksi esimerkiksi vankeusrangaistuksen tai asevelvollisuuden suorittajille voitaisiin maksaa luovutuspäivärahaa samoin edellytyksin kuin muillekin, mikäli heille aiheutuisi luovutuksen johdosta ansiotulojen menetystä.

Elävälle luovuttajalle aiheutuu munuaisen luovutukseen liittyen kustannuksia ansionmenetyksen ohella myös matkoista ja pysäköinnistä. Elimen siirtoa tai sitä edeltäviä tutkimuksia varten tehtyjä matkoja voidaan korvata sairausvakuutuksesta elimen vastaanottajan kustannuksina tai luovuttajan omina kustannuksina, jos kyseessä on elimen luovutus sukulaiselle. Luovuttajan maksettavaksi jää jokaisesta matkasta 25 euron omavastuu. Anonyymillä munuaisen luovuttajalla ei ole mahdollisuutta hakea korvausta matkoista sairausvakuutuslain perusteella, vaan hänen tulee maksaa kaikki kustannukset itse. Kohtuullisuusperiaatteen mukaista olisi, että jatkossa selvitettäisiin mahdollisuutta tehdä sairausvakuutuslakiin tarvittavat muutokset, jotka mahdollistaisivat matkoista ja pysäköinnistä aiheutuvien kustannusten korvaamisen luovuttajalle täysimääräisesti.

Muilta osin HUS-yhtymällä ei ole esityksestä lausuttavaa.

Veli-Matti Ulander
HUS-yhtymän hallintoylilääkäri

HUS Helsingin yliopistollinen sairaala
Konsernihallinto

PL 100
Stenbäckinkatu 9
00029 HUS

09 4711

etunimi.sukunimi@hus.fi
www.hus.fi
Y-tunnus 1567535-0